

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فصل ۱: تاریخچه و پیدایش حسابداری

دوای های حساسداری

بہارِ ہند	:	رحمۃ اللہ علیہ
بہارِ ہند	:	رحمۃ اللہ علیہ
بہارِ ہند	:	رحمۃ اللہ علیہ
بہارِ ہند	:	رحمۃ اللہ علیہ

مؤلف: احمد رباحی بلوچی

مؤلف: احمد ریاحی بلخینی

مترجم: دکتر علی پارسائیان

www.csbmgd.com
mail: salfar.mahdian@yahoo.com
www.csbmgd.com
www.saltmag.com
PVA-927-444-444-444
ISBN 978-064-388-571-7

تاریخ: ۱۳۷۰/۰۱/۰۱
محل: تهران
موضوع: ...
شماره: ...

سرشناسه	: ریاحی - بلکویی، احمد، ۱۹۴۳ - م. Riahi- Belkaoui, Ahmed.
عنوان و نام پدیدآور	: تئوری حسابداری/مؤلف احمد ریاحی، بلکویی؛ مترجم علی پارسائیان.
مشخصات نشر	: تهران: صفار، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۶۸۸ص.
شابک	: 978-964-388-571-7
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: عنوان اصلی: Accounting theory, 2ed ed. , 1985 .
موضوع	: حسابداری
موضوع	: Accounting
شناسه افزوده	: پارسایان، علی، ۱۳۲۲ - مترجم
شناسه افزوده	: Parsayan, Ali
رده بندی کنگر	: HF۵۶۳۵
رده بندی دی	: ۶۵۷/۰۱
شماره شابشناسی ملی	: ۵۹۱۳۳۶۱

هرستنویسی پیش از انتشار: انتشارات صفار

۳۰۰۰۵۳۵۱

نام کتاب	: تئوری‌های حسابداری
نویسنده	: احمد ریاحی بلکویی
مترجم	: دکتر علی پارسائیان
طرح جلد	: فرهاد کمالی
حروفچینی	: معرفت
لیتوگرافی	: گنج شایگان
چاپخانه	: گنج شایگان
تیراژ	: ۵۵۰ نسخه
قیمت	: ۸۵۰۰۰ ریال
نوبت چاپ	: پنجم (اول صفار)- پاییز ۱۳۹۸
ناشر	: انتشارات صفار
مرکز پخش	: خیابان انقلاب- روبروی دبیرخانه دانشگاه تهران- بازارچه کتاب- طبه، همکف انتشارات اشراقی ① ۶۶۴۰۸۴۸۷ خیابان انقلاب- روبروی دبیرخانه دانشگاه تهران- بازارچه کتاب- طبقه زیرین پخش کتاب بینش ① ۶۶۴۹۶۲۹۹ کتابفروشی صفا ① ۶۶۹۷۸۸۴۶

www.saffarpublishing.ir

www.eshraghipubpub.com

Email: saffar_publishing@yahoo.com

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۸۸-۵۷۱-۷

ISBN 978-964-388-571-7

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هرکس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر، یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

مدیریت واحد تولید انتشارات صفار: ۰۹۱۲-۱۰۷۳۰۰۳

فهرست

۹	پیشگفتار مترجم
۱۱	فصل ۱: تاریخچه و پیدایش حسابداری
۱۱	۱. مقدمه
۱۱	۱-۲. سیستم تکاملی دفترداری دوطرفه
۱۸	۱-۳. تدوین اصول حسابداری در ایالات متحده آمریکا
۲۹	۱-۴. حسابداری سرمایه‌داری
۳۱	۱-۵. اهمیت علمی تاریخچه حسابداری
۳۳	۱-۶. نتیجه
۳۴	پیوست ۱. الف
۵۵	فصل ۲: ماهیت و فایده حسابداری
۵۵	۲-۱. تعریف و نقش حسابداری
۶۳	۲-۲. اندازه‌گیری در حسابداری
۶۸	۲-۳. منطق نهفته در حسابداری ثبت دوطرفه
۷۰	۲-۴. اصول پذیرفته شده حسابداری
۸۳	۲-۵. سیاست‌های حسابداری و تغییر آن
۸۵	۲-۶. فرضیه هموارسازی
۹۱	۲-۷. فرضیه مبتنی بر ارائه اطلاعات مالی همراه کننده
۹۳	۲-۸. نتیجه
۹۵	فصل ۳: رویکردی سنتی برای تدوین و ارائه تئوری حسابداری
۹۶	۳-۱. ماهیت حسابداری: تصویرهای گوناگون
۱۰۲	۳-۲. تدوین و تأیید تئوری

۱۰۴	۳-۳. ماهیت تئوری حسابداری
۱۰۶	۳-۴. تدوین و ارائه تئوری حسابداری: روش‌شناسی
۱۰۸	۳-۵. روش‌هایی برای تدوین تئوری حسابداری
۱۱۹	۳-۶. ارائه یک تئوری حسابداری: روش ترکیبی
۱۱۹	۳-۷. نتیجه

فصل ۴: تدوین و ارائه تئوری حسابداری: روش قانونمند

۱۲۱	۴-۱. ماهیت استانداردهای حسابداری
۱۲۳	۴-۲. هدف‌های تدوین استانداردهای حسابداری
۱۲۴	۴-۳. سازمان‌هایی که با استانداردهای حسابداری سروکار دارند
۱۳۸	۴-۴. چه کسی باید استانداردهای حسابداری را تدوین کند؟
۱۵۴	۴-۵. مروجین و فرایند تدوین استانداردها
۱۵۸	۴-۶. اضافه‌بانی از هدد استانداردهای حسابداری
۱۶۴	۴-۷. نتیجه
۱۶۵	پیوست ۴ - الف

فصل ۵: چارچوب نظری حسابداری و گزارشگری مالی

۱۶۹	۵-۱. طبقه‌بندی و تضاد منافع میان بازیگران عرصه بازار اطلاعات حسابداری
۱۷۳	۵-۲. گامی به سوی تعیین هدف‌های صورت‌های مالی
۱۸۴	۵-۳. به سوی ارائه یک چارچوب نظری
۲۱۴	۵-۴. سایر گزارش‌ها
۲۲۴	۵-۵. بحث‌ها و نتیجه‌ها

فصل ۶: ساختار تئوری حسابداری

۲۳۱	۶-۱. ماهیت ساختار یک تئوری حسابداری
۲۳۲	۶-۲. ماهیت فرض‌های مسلم یا بدیهیات حسابداری، مفاهیم نظری و اصول حسابداری
۲۳۴	۶-۳. فرض‌های مسلم حسابداری: بدیهیات
۲۴۰	۶-۴. مفاهیم نظری حسابداری
۲۴۵	۶-۵. اصول حسابداری

۲۶۵	۶-۶. نتیجه
۲۶۵	پیوست ۶- الف
۲۶۷	پیوست ۶- ب

فصل ۷: رعایت انصاف، افشای اطلاعات و روندهای آینده در حسابداری

۲۷۳	۷-۱. مقدمه
۲۷۴	۷-۲. رعایت انصاف در حسابداری
۲۸۰	۷-۳. مطلوبیت و رعایت انصاف از نظر اطلاع‌رسانی
۳۹۴	۷-۱. رعایت انصاف در افشای اطلاعات
۳۳۴	۷-۶. نتیجه

فصل ۸: چشم‌اندازها، معرّيق در حسابداری

۳۳۵	۸-۱. مقدمه
۳۳۵	۸-۲. چشم‌اندازهایی دربارهٔ پژوهشگران حسابداری
۳۴۱	۸-۳. چشم‌اندازهای روش‌شناسی - حسابداری: مقایسهٔ علوم دقیق با اندیشه‌نگاری
۳۴۹	۸-۴. چشم‌اندازهایی دربارهٔ دانش - حسابداری
۳۶۱	۸-۵. چشم‌اندازهایی دربارهٔ تحقیقات حسابداری

فصل ۹: حسابداری: یک رشتهٔ علمی چندالگویی

۳۷۱	۹-۱. مقدمه
۳۷۳	۹-۲. مفهوم یک الگوی غالب
۳۸۳	۹-۳. الگوی مردم‌شناسی - استقرایی
۳۸۷	۹-۴. الگوی سود حقیقی - قیاسی
۳۸۹	۹-۵. الگوی غالب مبتنی بر الگوی تصمیم‌گیری و سودمندی در تصمیم‌گیری
۳۹۳	۹-۶. نگرش مبتنی بر رفتار کل بازار - تصمیم‌گیرنده - مفیدبودن اطلاعات در تصمیم‌گیری
	۹-۷. الگوی یکایک استفاده‌کنندگان - تصمیم‌گیرنده - سودمندی اطلاعات در تصمیم‌گیری
۳۹۵	تصمیم‌گیری
۳۹۷	۹-۸. الگوی مبتنی بر اقتصاد اطلاعات
۴۰۰	۹-۹. علم حسابداری

- ۴۰۳ ۹-۱۰. ساخت‌زدایی (انهدام از دورن)
۴۰۵ ۹-۱۱. نتیجه

- ۴۰۷ فصل ۱۰: روش‌های مبتنی بر رویدادها و رفتارها
۴۰۸ ۱۰-۱. روش معاملاتی
۴۱۴ ۱۰-۲. روش رفتاری
۴۲۳ ۱۰-۳. روش پردازش اطلاعات به وسیله انسان
۴۴۲ ۱۰-۴. ارزیابی روش رفتاری
۴۴۳ ۱۰-۵. نتیجه

- ۴۴۵ فصل ۱۱: روش مبتنی بر پیش‌بینی و روش اثباتی
۴۴۵ ۱۱-۱. اهمیت روش مبتنی بر پیش‌بینی
۴۴۷ ۱۱-۲. پیش‌بینی یک رویداد اقتصادی
۴۶۶ ۱۱-۳. پیش‌بینی و انتشار بازار: تحقیقات مبتنی بر بازار در حسابداری
۴۹۶ ۱۱-۴. روش اثباتی
۵۱۵ ۱۱-۵. موضع حسابداری از دیدگاه اکثریت غالب
۵۱۸ ۱۱-۶. نتیجه

- ۵۱۹ فصل ۱۲: حسابداری ارزش جاری
۵۲۰ ۱۲-۱. مربوط بودن مفهوم سود
۵۲۴ ۱۲-۲. مفهوم سنتی سود
۵۲۷ ۱۲-۳. ماهیت مفهوم اقتصادی سود
۵۲۹ ۱۲-۴. مفاهیم حفظ یا نگهداشت سرمایه
۵۳۱ ۱۲-۵. مفاهیم ارزش جاری
۵۶۴ ۱۲-۶. نتیجه

- ۵۶۵ فصل ۱۳: حسابداری مبتنی بر سطح عمومی قیمت
۱۳-۱. تهیه و ارائه مجدد صورت‌های مالی به بهای تاریخی و بر اساس تغییر در
۵۶۶ سطح عمومی قیمت

- ۵۶۸ ۱۳-۲. تعدیل اقلام خاص با توجه به تغییر در سطح عمومی قیمت
- ۵۷۴ ۱۳-۳. متمایز ساختن اقلام پولی از اقلام غیر پولی
- ۵۷۹ ۱۳-۴. شاخص سطح قیمت‌ها
- ۱۳-۵. مثالی ساده از به کارگیری شاخص‌های تعدیل صورت‌های مالی جهت
- ۵۸۳ انعکاس اثرهای ناشی از تغییر در سطح عمومی قیمت
- ۵۸۶ ۱۳-۶. ارزیابی حسابداری مبتنی بر سطح عمومی قیمت
- ۵۹۴ ۱۳-۷. نتیجه

- ۵۹۵ فصل ۱۴: نگه‌های تعیین ارزش و اندازه‌گیری سود
- ۵۹۶ ۱۴-۱. ماهیت تفاوت‌ها
- ۵۹۹ ۱۴-۲. بنای پایه و ارزیابی
- ۶۰۱ ۱۴-۳. مثالی از نحوه‌ای گوناگون حسابداری
- ۶۱۹ ۱۴-۴. به سوی راه مالی برای مسئله گزارشگری مالی و قیمت‌های بی‌ثبات
- ۶۲۷ ۱۴-۵. نتیجه

- ۶۲۹ فصل ۱۵: محتوای کنونی حرفه حسابداری
- ۶۲۹ ۱۵-۱. مقدمه
- ۶۳۰ ۱۵-۲. علت اصلی پیدایش تغییرات ساختاری
- ۶۳۱ ۱۵-۳. پرولتاریایی شدن حسابداران، از نظر فنی و اجتماعی
- ۶۳۵ ۱۵-۴. سرمایه‌داری نهادینه شده و منطق حاکم بر این طبقه اجتماعی
- ۶۳۷ ۱۵-۵. استادان رشته حسابداری، یک طبقه جهانی معیوب
- ۶۴۱ ۱۵-۶. ایجاد آگاهی تصنعی در استفاده‌کنندگان
- ۶۴۴ ۱۵-۷. نتیجه

- ۶۴۵ فصل ۱۶: حسابداری بین‌المللی
- ۶۴۵ ۱۶-۱. مقدمه
- ۶۴۵ ۱۶-۲. حسابداری بین‌المللی: تعریف
- ۶۴۸ ۱۶-۳. حسابداری بین‌المللی: مسائل
- ۶۵۳ ۱۶-۴. عوامل ایجادکننده تفاوت‌ها در حسابداری بین‌المللی

- ۶۵۶ ۱۶-۵. هماهنگ‌سازی استانداردهای حسابداری
- ۶۵۹ ۱۶-۶. عوامل نقش‌آفرین و مؤثر در فرایند هماهنگ‌سازی
- ۶۷۰ ۱۶-۷. راهبردهای تدوین استانداردها در کشورهای در حال توسعه
- ۶۷۵ ۱۶-۸. قضاوت‌های گوناگون در حسابداری بین‌المللی
- ۶۸۱ ۱۶-۹. نتیجه
- ۶۸۳ یادداشت‌ها و ارجاعات

www.ketab.ir

پیشگفتار مترجم

این کتاب ترجمه دقیق از *Accounting Theory* اثر مشهور احمد ریاحی بلکویی، چاپ چهارم، است، که در سال ۲۰۰۰ میلادی منتشر شده است.

نویسنده، در مقدمه کتاب می‌گوید که در این زمان چیزی به عنوان یک تئوری حسابداری مورد قبول همگان وجود ندارد. بدیهی است برای تدوین و ارائه یک تئوری تلاش زیادی شده است، ولی از آنجا که این تلاش‌ها بر پایه مفروضات گوناگون قرار دارد و از روش‌شناسی‌های مختلف استفاده شده، در نتیجه برای ارائه استانداردهای گزارشگری مالی چارچوب‌های مختلفی ارائه شده است.

تردید نیست که تدوین یک تئوری حسابداری مستلزم تأیید یا رد روش‌هایی است که در حال حاضر در دنیای حسابداری مورد استفاده قرار می‌گیرد. برحسب سنت، تدوین (ارائه) یک تئوری و تأیید آن دو پدیده جداگانه نبوده است و این دو مترادف هم بوده‌اند: ظرف ده سال گذشته از روشی استفاده می‌شود که در اجرای آن فرایند تأیید تئوری جدا از فرایند تدوین (ارائه) تئوری انجام می‌شود. هر دو روش دارای اهداف مشابهی هستند، یعنی در هر دو روش سعی می‌شود در مورد آنچه حسابداران انجام می‌دهند یا درصدد انجام دادن آن هستند یک چارچوب نظری ارائه شود. بدیهی است که باید اهدافها و مفروضات یک سیستم منسجم یا یکپارچه وجود داشته باشد تا بتوان بر آن اساس استانداردهایی را که دارای ثبات یا سازگاری هستند تأیید کرد و بتوان از آن دیدگاه ماهیت، کارکرد (نقش یا وظیفه) و گستره صورت‌های مالی و شیوه‌های تهیه و ارائه آنها را تأیید نمود. به بیان دیگر، نخست باید یک تئوری مورد قبول همگان وجود داشته باشد تا بتوان بر اساس آن استانداردهای حسابداری را تدوین کرد.

از سوی دیگر، تدوین یک تئوری حسابداری مستلزم ارائه تعریفی از هدف‌های حسابداری، صورت‌های مالی، عناصر تشکیل دهنده آنها، ویژگی‌های این عناصر، واحد اندازه‌گیری مناسب برای سنجش آنها و سرانجام تأیید این تئوری است. ولی به سبب ناهمگون بودن مفروضات موجود در محیط حسابداری، نویسندگان، پژوهشگران و

حسابداران (آنها که در دنیای عمل با این موضوع سر و کار دارند) با استفاده از روش‌های مختلف در صدد ارائه یا تدوین تئوری حسابداری برآمده‌اند. در نتیجه یک بحران دایمی دامنگیر حسابداری شده است، به گونه‌ای که در این عرصه پرتالهاب (۱) بسیاری از طرفداران الگوهای غالب کوشیده‌اند در این میدان پر رقابت گوی سبقت را از همگنان برابند، (۲) گروه‌های ذی‌نفع گوناگون برای تحت‌الشعاع قرار دادن الگوهای غالب و تئوری رایج از هیچ کوششی فروگذار نمی‌کنند، و (۳) فرایند تدوین و ارائه تئوری‌های حسابداری به تدریج دستخوش اعمال نفوذ و قدرت‌های سیاسی قرار گرفته است.

این کتاب شامل شانزده فصل است که به ترتیب دربارهٔ مطالب زیر بحث می‌شود: تاریخچه و پیدایش حسابداری؛ روش‌های سنتی برای تدوین تئوری‌های حسابداری؛ نقش قوانین و مقررات در این زمینه؛ ارائه یک چارچوب نظری برای گزارشگری و حسابداری مالی؛ شناسایی و توضیح ساختار نظری (تئوریک) در حسابداری؛ دیدگاه پژوهشی در حسابداری؛ دیدگاه فلسفی و علمی در حسابداری؛ تدوین یک تئوری حسابداری بر اساس روش‌های رفتاری و کمی در داده‌ها؛ بحث دربارهٔ روش‌های مبتنی بر پیش‌بینی و اثباتی (در تدوین استانداردهای حسابداری)؛ بررسی مسئله‌هایی در زمینه تعیین درآمد و تعیین ارزش دارایی‌ها (با تأکید بر حسابداری مبتنی بر ارزش جاری)؛ توجه به روشی که از زاویه عمومی قیمت به حسابداری توجه می‌شود؛ ارائه الگوهایی برای تعیین درآمد و ارزش انواع مختلف دارایی، متمایز ساختن ویژگی‌هایی که باید مورد سنجش قرار داد و واحد اندازه‌گیری که باید به کاربرد و سرانجام یک تحلیل از مادگونه از محتوای حسابداری و در نهایت نگاهی گذرا به حسابداری بین‌المللی.

در ترجمهٔ کتاب سعی شده است که یک جمله یا حتی یک کلمه از متن اصلی از قلم نیفتد. در مواردی که برای برخی از اصطلاحات یا عبارات معادل فارسی وجود نداشته با مراجعه به دیدگاه نویسنده (در سراسر کتاب) و با توجه به مفهوم واژه، عبارت یا اصطلاح مزبور در متون حسابداری، اقدام به معادل‌سازی شده است.

تردید نیست که دست‌زدن به چنین کارهایی بدون مخاطره نیست و ای بسا که مترجم در برگرداندن این کتاب دچار لغزش‌هایی شده باشد و متن دارای کاستی‌هایی باشد. امید بر این است که دانشجویان، پژوهشگران و صاحب‌نظران دیدگاه‌های سازنده خود را ابراز نمایند تا به یاری خداوند چاپ‌های بعدی قابل قبول‌تر گردد.

یزد - عیش‌آباد
علی پارسائیان